

בית הזרואה
מבית מדרשו של הרב נפתלי וסרמן

הלכות הנזכה

מבית ההוראה הדיגיטאלי שע"י הרב נפתלי וסרמן שליט"א

נרות הנזכה

הזהיר בנר חנוכה (בשמן) ופתילות בהידור, בחנוכייה יפה, ניקיון הכוסיות והחנוכייה, ובשמחת המצווה ופרסום הנס) יזכה לבנים ת"ח שנאמר כי נר מצווה ותורה אור (גמ' שבת כג)

מעיקר הדין נר אחד לכל יום לכל המשפחה **המהדרין**: נר לכל אחד מבני הבית **המהדרין מן המהדרין** מוסיפים בכל יום נר נוסף (גמ' שם) (הנפק"מ כשיוצאים לטיול, צבא, זמן שיש לדעת עיקר הדין)

לאשכנזים: כל אחד מבני הבית מדליק בכל יום מוסיף והולך, ולכתחילה שכל אחד ידליק במקום אחר ואו בגבהים שונים, כשמדליקים בחנוכייה שונה, אין הכרח להדליק במקומות שונים

לספרדים: רק אבי המשפחה מדליק, ושאר הסמוכים על שולחנו יוצאים ידי חובה בהדלקתו, ובבא"ח (וישב שנה א' אות יח) כתב לתת לבנים בגיל חינוך להדליק מהנרות הנוספים

נשים: כשגרות לבד. חייבות בהדלקה ככל דיני חנוכה שאף הן היו באותו הנס!

נשואות ובנות: נהגו שאין מדליקות (מ"ב תרע"ה סק"ט), ויש שמאפשרים לבנות-ולא לאשתו להדליק (ע"פ מש"כ השע"צ שהטעם הוא שאשתו כגופו וזו לא סיבה לבנות)

צורת כיון הדלקת הנרות (מימין? או משמאל?)

למעשה: רב הקהל נוהג כדעת השו"ע בין כשמדליקים בפתח הבית, בין בתוך הבית. וגם כשמדליקים בחלון אז משמאל לימין. אבל למעשה הסדר אינו מעכב ונביא את עיקרי הדעות כפי שרבים נוהגים.

דעת השו"ע: ביום הראשון הנר מצד ימין, ולמחרת הנר הנוסף משמאלו. ובכך כשמדליק-פונה ימינה וכך לכל פעם (תרע"ו, ה)

דעת הגר"א: שהנר החדש יהיה בטפח הסמוך לפתח, ורצוי שהחנוכייה תהיה ממש תוך הפתח. וכשאינו מדליק בפתח אזי נר ראשון בשמאל החנוכייה, ולמחרת בצד הנר משמאל יניח נר נוסף אבל יתחיל להדליק את השמאל תמיד כדי שיכנה לימין!

דעת הט"ז: שתמיד הנר החדש יהיה מימין (וזה לדעתו הפירוש שכל פניוטר יהיו לימין) ותמיד מהנר הימני ימשיך שמאלה להדליק את יתר הנרות

זמן ההדלקה

יש להקפיד שהשמן/נרות יספיקו לחצי שעה שהוא הזמן שעוברים בו אנשים בחוץ וזהו פרסום הנס ולכן גם המדליקים בתחילת השקיעה, (ואו בשעת דחק מפלג המנחה) מחוייבים לוודא שיהיה מספיק לדלוק 1/2 שעה אחרי צאה"כ (מ"ב תרע"ב סק"א)

אין לכבות את הנרות בתוך חצי שעה גם אם צריכים לצאת. והמנהג להדליק נרות לזמן ממושך כל עוד יש רבים שהולכים בדרכים והכל משום פרסום הנס

כשרוצים לצאת כעבור 1/2 שעה ורוצים לכבות את הנרות, רצוי להתנות מראש שהשמן שאחר זמן זה אינו קדוש ואז לכבות.

מתי מדליקים?

דעת השו"ע להדליק בצאת הכוכבים (תרע"ב, א)

דעת הגר"א בשקיעה ממש

דעת החזו"א 20 דק' לאחר השקיעה (שזה קרוב לשו"ע 2-3 דק' לפני)

בית הוראה
מבית מדרשו של הרב נפתלי וסרמן

2

עשיית מלאכה

נהגו נשים שלא לעשות מלאכה בזמן ה-1/2 שעה שהנרות דולקים, והוא משום שהנס חנוכה נעשה ע"י אישה, ובפרט שהגזירה הייתה לכל הבתולות להיבעל להגמון. וע"כ הגברים לא נהגו בזה (ויש שגם החמירו לגברים מ"ב תר"ע סק"ג)

המלאכות האסורות הם המלאכות האסורות בחול המועד. ולכן במקום שיש הפסד באי עשיית המלאכה, יש להקל

כשלא נמצאים בבית באחד מימות החנוכה

בגמ' מובא שכשיש לאדם שני פתחים, עליו להדליק בשניהם מפני החשד, ובזמנינו אין חובה להקפיד בזה, כיון שכל משפחה ומנהג הזמן שלה בהדלקה ורבים שמגיעים באיחור והולכים למסיבות משפחה, ולכן אפשר להדליק רק בפתח אחד

כשלא נמצאים באחד הימים (וכגון שנוסעים להורים / לטיול / לשבת חנוכה) הרי נחשב שעקרו מבית זה, וידליק רק במקום שאליו הגיע ובברכה, וכך דעת רוב הפוסקים, שכבר עקירה של יום אחד נחשבת עקירה

באם נוסעים למסיבת חנוכה במקום אחר, אז כשחוזרים לבית בשעת הערב, מדליקים בברכה (אא"כ השעה מאוד מאוחרת שאז ברכה רק לצד עוד מישהו חוץ מהמדליק)

בית הכנסת ואולם שמחות

בבית הכנסת מדליקים בין מנחה לערבית **כשאינו מתפללים מנחה לפני ערבית,** וכגון שהתפללו מנחה גדולה, מדליקים סמוך לערבית

באולם שמחות, אין מדליקים נרות חנוכה, ויש שרוצים להזכיר החנוכה ומדליקים נרות אבל בשום אופן לא לברך. (לספרדים, המיקל לברך יש על מי לסמוך)

מקומות עבודה עם ציבור מסורתי שרוצים להדליק נרות, יש להימנע מזה, אבל אם זה בין כה קיים, אז לברך ללא שם ומלכות ולהכריז שיברכו בביתם.

יש רבים הנוהגים 10 דקות לאחר השקיעה לצאת כדי לצאת לכל השיטות.

יש לדעת שלהרמב"ם (חנוכה ד, ד) אחר 1/2 שעה מצאה"כ עבר זמן המצווה ולא יברך (ויכול להדליק) ולכן מה טוב להקפיד מאוד להדליק בזמן, ובפרט שזריזין מקדימין למצוות. ומ"מ, הלכה למעשה מקלים במצוות פרסום הנס ואפשר להדליק גם מאוחר יותר בברכה כל זמן שיש אנשים ברחובות

כשמאחרים לבוא לבית: כיון ששלום בית עדיף, יש להמתין לאיש או לאישה. ובאם זה לא מעכב למי מהצדדים-עדיפות כמובן להדליק בזמן

כשמגיע מאוחר לביתו וכולם ישנים, אם השעה היא שיש עוד אנשים בחוץ (לדוגמא שיש עוד תח"צ, ואו שיש עוד מניינים מאורגנים בבית הכנסת) יכול להדליק בברכה, אם אין אחרים בחוץ, מחוייב להעיר מי מבני ביתו לשמוע את ברכתו ולראות את הנרות יחד לפרסם הנס. (כשאין אחר- בדיעבד יש מקלים לברך).

הדלקה לפני שקיעה!?

השו"ע (תרע"ב, ב) כותב שהיוצא לדרך ואין לו אפשרות אחרת, יוכל להדליק כבר מפלג המנחה וכמובן לוודא שיש מספיק שמן לחצי שעה אחרי צאה"כ, ומ"מ אם יוכל להגיע מאוחר לביתו ולהדליק, זה עדיף. ואם חושש שישכח ואו יתקשה להעיר מי מבני הבית, ימנה שליח שידליק עבורו בזמן ההדלקה.

וחידש הגר"ש אלישיב שמי שמדליק 1/4 שעה לפני השקיעה, אינו צריך לשליח, והרי זה לכתחילה כשיוצא לדרך ולא יצטרך להדליק מאוחר יותר.

תפילת ערבית ונר החנוכה

למדליקים בשקיעה, כמובן מדליקים לפני ערבית

למדליקים בצאה"כ קודם יתפללו ערבית (ורצוי שהנרות כבר יהיו מוכנים להדלקה), ובאם מתאחר בתפילתו וכגון שיש לו שיעור קבוע עם תפילה, אזי ידליק ואח"כ יתפלל.

ב 052-736-6144

רבני בית ההוראה זמינים עבורכם

מנהגי חנוכה כללי

ש"ץ ביארציט: ניגש לכל התפילות כרגיל (מנהגים)

צדקה: מרבים בצדקה בימי החנוכה, המסוגלים לתקן פגמי הנפש, ובפרט שרצו לבטל אותנו מתורה ומגמ"ח.

מעוֹת חנוכה לילדים: יש בזה טעם גדול לחבב המצוות ובפרט לימוד תורה לילדים, והמקור התחיל שאחר המלחמות והגזירות, התרחקו הילדים מהתורה והיה צורך לקרבם אותם.

אין מתענים בחנוכה, ולכן חתן וכלה הנישאים בחנוכה, לא מתענים (סימן תקע"ג ס"א). דין זה הוא גם אם מתחתנים בליל ראשון של חנוכה, שאז לא מתענים בערב חנוכה.

עליה לקבר: יש שנהגו שלא לעלות, והמנהג להקל לעלות [אבל לא אומרים השכבה] (אשרי האיש פרק מ"ב)

ש"ץ אבל: שחרית, יכול לגשת עד הלל. וכן יכול לגשת למנחה וערבית. אומנם דעת הגר"א (והובא במ"ב) דלא ייגש בשחרית. ומנהג חסידים שלא ניגש כלל בחנוכה ואף לא במנחה וערבית (מ"ב תקפ"א סק"ז)

סעודות בחנוכה

סעודת מצווה: לדעת השו"ע אין סעודת מצווה בחנוכה, והרמ"א הביא שיטה שזו סעודת מצווה והנכון לומר דברי תורה ושירות ותשבחות ובזה וודאי הוי סעודת מצווה (תר"ע, ב) ובשם הגר"ש הביאו שאכל יכול להשתתף בסעודת חנוכה דלא הוי ממש מרעים

מאכלי חלב: נהגו לאכול מאכלי חלב שבזה ניצחה יהודית את האוייב (שם, ובבא"ח הוסיף שחלב רומז לג' המצוות שרצו לבטל חודש מילה ושבת

סופגניות ומאכלי שמן: המקור מובא בספרים זכר לנס כף השמן

סעודת שבת בחנוכה: הביא הבא"ח פר' וישב שנה א אות כד, להרבות בסעודת שבת חנוכה לפרסום הנס.

